

September Songs

Kompositören Kurt Weills musik på film som exempel på fri iscensättning av sång, dans och musik.

Åldersrekommendation:
gymnasiet/estetiskt program

En filmhandledning av
Anneli Jordahl

En nedlagd ödslig lagerlokal från sekelskiftet pågår en storslagen musikföreställning, en hyllning till den tyske kompositören Kurt Weill (1900-1950). Den skildrar Weills liv och musik med artister som sjunger i skilda stilar, från opera till rock och från kabaret till rap. De olika tablåerna föreställer 30-talets Berlin och 40-talets Amerika, dit Kurt Weill flydde 1933 från nazismen.

Filmen inleds med att Nick Cave sjunger *Mack the Knife*. Mackie Kniven, den listige gangsterledaren i *Tolvskillingsoperan*, blir en vägvisare in i föreställningen och in i Weills tonvärld. Femton artister avlöser varandra och sjunger Kurt Weills mest kända sånger. Varje artist har en egen iscensättning, musiken framförs i miljöer och i kostymer som är avpassade till texten och till genren. Ghettooriginal Dance Company gör självklart sitt breakdance och rap-nummer, *Mandalay B-Boy Parlay* på gatan utanför lagerlokalen. PJ Harvey sveper in sig i sidentyger, ålar runt på ett vindsgolv och framför *Soldier's Wife*. Elvis Costello sjunger *Lost in the Stars* ackompanjerad av sträckkvartetten Brodsky String Quartet. Lou Reed och hans rockband sjunger ledmotivet *September Song*.

Mellan låtarna berättar olika röster om Kurt Weills karriär och dennes berömda samarbete med dramatikern Bertolt Brecht som skrivit sångtexterna. På 20-talet skapade de två politiska teater av vilka *Tolvskillingsoperan* från 1928 är det mest kända stycket.

Kurt Weill skrev oftast musik till kvinnor, framförallt till hustrun Lotte Lenya som syns och hörs i dokumentärfilmsnuttar i mellanakterna.

Mellankrigsdepression

September Songs är påkostad, genomestetiserad och ändå naket skör. Med lekfull sensualism uttrycker den 30-talets dekadens, sorg och pessimism. Den undergångsstämning som rädde i vissa kretsar när nazisterna blev maktiga i Berlin. Människorna, som de socialkritiska texterna handlar om, är ofta outsiders, ensamma och olycksaliga själar. Många av artisterna är överdrivet sminkade och gesterna är stiliserade för att påminna om Brechts så kallade episka teater och de tyska expressionistiska konstnärerna, exempelvis George Grosz. När Kurt Weill flyttar till New York förändras stämningen i filmen en aning, ljuset faller in genom fönstren och musiken blir gladare. Kathy Dalton sjunger *Aggie's song* med en dansensemble vars sprittande koreografi är en blinkning åt amerikansk show-och musikalfilm.

★ *Undergångsstämningar lockar alltid konstnärer. Det finns hos serietecknare som Max Andersson och Joakim Pirinen. Kommer du på fler exempel?*

Att bygga musik på film.

I tempo och klipp skiljer sig den här filmen tydligt från rockvideon.

★ *Försök att beskriva hur? Välj ut en favoritartist och beskriv hur scenrummet, ljussättningen och rekvisitan ser ut? Hur arbetar kameran för att uttrycka stämningarna i musiken? Jämför till exempel Lou Reeds framträdande med David Johansens. Och jämför Mary Margaret O'Haras nummer med Teresa Stratas.*

★ *Hur blir åskådaren informerad om bakgrunden? Vilka olika idéer har regissören för att få fram fakta om Kurt Weills liv och musik?*

Han använder både stillbilder och inslag av gamla journalfilmer och dokumentärer. Fungerar det? Går det fram att musiken skildrar stämningarna vid nazismens framväxt i Berlin?

*Hur slutar filmen? Paret som dansar i Charlie Hadens *Speak low* ska föreställa Kurt Weill och Lotte Lenya. Fungerar det? Liknar *September Songs* någon annan musikfilm du har sett? Det går bland annat att hitta likheter med exempelvis Jonathan Demmes*

PJ Harvey sjunger *Ballad of a soldier's wife*.

teatrala dokumentär *Stop making sense om Talking heads*.

"Det finns ingen skillnad mellan seriös musik och populärmusik. Det finns bara bra musik och dålig musik", sade Kurt Weill. Filmen visar att Weills musik passar för vilken genre som helst, från jazz till hiphop. Weill har alltid inspirerat rockmusiker. Lyssna på Imperiets inspelning av Surabaya Johnny. Försök jämföra Joakim Thåströms och Teresa Stratas tolkningar av låten.

★ *Hämta inspiration från filmen och fundera på hur du skulle iscensätta musik av din favoritkompositör.*

PRODUKTIONSUPPGIFTER:

Manus: L Weinstein och David Mortin

Regi: Larry Weinstein

Foto: Horst Zeidler **Klipp:** David New

MEDVERKANDE:

Nick Cave, PJ Harvey, Elvis Costello
Lou Reed, Teresa Stratas mfl

TEKNISKA UPPGIFTER:

Speltid: 89 min **Format:** Vidfilm

Ljud: Dolby Stereo

Svensk premiär: 25.4.97

DISTRIBUTION:

Folkets Bio, Box 2068, 103 12
Stockholm Tel 08-402 08 20, fax 08-402 08 27